

El Departament de Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya va publicar a finals de juliol el primer mapa català de contaminació lumí-

nica. L'eina, que avalua l'estesa de la llum artificial nocturna, indica que Osona és una de les comarques de la Catalunya interior amb més excés del

contaminant. Per fer-hi front, municipis com Vic o Rupit adopten mesures i activitats amb l'objectiu de reduir-ne l'impacte i generar consciència.

Osona és de les comarques de la Catalunya interior amb més contaminació lumínica

Entre els efectes més destacats hi ha l'insomni o l'impacte en la cadena tròfica

Vic

Carla Pérez

Aixecar la mirada cap al cel de nit i veure-hi estrelles s'està convertint cada cop més en un fet insòlit. Una qüestió que es relaciona directament amb la contaminació lumínica, l'efecte que produeix la llum artificial nocturna sobre el medi ambient i que es projecta des de l'enllumenat públic i privat de les ciutats. "Cal prendre consciència que la llum artificial nocturna és un agent contaminant més i que, per tant, s'ha d'utilitzar amb cura", adverteix en aquest sentit Enric Marco, president de l'associació Cel Fosc, que lluita contra la problemàtica.

El Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica va publicar el mes de juliol el primer mapa global de contaminació lumínica a Catalunya, una eina desenvolupada per avaluar-ne l'estesa al territori i donar-hi resposta. "És útil per conèixer les zones més afectades i, al mateix temps, dona les eines per mitigar el problema", exposa Marco.

El mapa, que comprèn tot Catalunya amb una resolució d'un quilòmetre quadrat, mostra com les zones més contaminades per la llum són el litoral català i les grans ciutats, mentre que el Pirineu i les regions de l'interior mantenen un cel nocturn de més qualitat. No és el cas, però, d'Osona, on, com també li passa al Bages, s'hi projecta una gran taca de contaminació lumínica en comparació amb la resta de la Catalunya Central.

Osona, Vic, Manlleu i Torelló són alguns dels municipis amb els índexs més alts, també tenint en compte que són les localitats més grans de la comarca. Tot i això, a diferència del que passava abans, l'excés de llum artificial nocturna ja no només es veu a les grans ciutats, sinó que també arriba al món rural, tal com detalla Marco: "La llum s'escampa

Grups de gent observant les estrelles des de l'ermita de Santa Magdalena de Rupit

Apagar la llum d'una societat que l'estima per veure els estels

Rupit organitza una nova edició d'observació astronòmica estival

Rupit i Pruitt

C.P.

La societat actual viu envoltada d'estímuls lluminosos. La llum agrada i, així, les ciutats que no dormen mai, com Nova York, es veuen més glamuroses. Lluny d'aquesta dinàmica, però, Rupit i Pruitt –declarat Espai amb un Cel Nocturn de Qualitat des del 2020– va jeure dissabte a les fosques sota les estrelles per observar el paisatge nocturn, que cada cop tendeix a esborrar-se més com a contrapartida de l'excés de llum.

L'observació es va fer des de l'ermita de Santa Magdalena en el marc de la tercera edició de "Rupit i Pruitt apaga els llums i encén els estels", una jornada que organitza l'Ajuntament per fer desaparèixer la llum artificial nocturna del municipi durant unes hores i gaudir

del cel nocturn.

L'acte va anar a càrrec de Xevi Montesinos, apassionat de l'astronomia des dels 14 anys, que va explicar les singularitats de l'espai al centenar de persones que s'hi van aplegar. "Vull veure molts estels fugaos, perquè l'última vegada que vam venir

El municipi és Espai amb un Cel Nocturn de Qualitat

no en vaig veure tants com hauria volgut", comentava Hug Francolí, de Senfores-la Guixa (Vic), minuts abans de l'inici de l'observació. Francolí hi era amb la família, amb qui ja hi havia assistit altres edicions. "És una proposta que consisteix a habi-

tuar-te a la foscor, deixar que la llum a la qual estem tan acostumats desaparegui i l'ull pugui veure les estrelles", va destacar Elisenda Vilaró, del mateix grup.

Sense ser artificial, la nit va quedar marcada, però, per un focus de llum potent: la lluna. "Avui tenim una convidada especial, una senyora venerable –ja que la lluna té molts anys– que, tot i que avui ens fa perdre visibilitat, ens permet gaudir sense haver d'engegar cap llanterna", va destacar Montesinos.

Tot i això, la lluminària natural no va impedir fer de la nit un moment màgic. Mentre durava l'observació, tothom va quedar estupefacte i, tot seguit, es van sentir aplaudiments. Va passar un estel fugaç. Aleshores, Montesinos va fer, tot rient, la típica pregunta: "Heu demanat tots un desig, oi?"

també a zones més enllà de les ciutats i, per tant, veiem com parcs naturals que poden ser a 200 quilòmetres de distància ja reben llum de zones urbanes." Així, municipis més petits com les Masies de Voltregà, Santa Eulàlia de Riuprimer o Viladrau comencen a projectar també alts valors de contaminació lumínica.

Malgrat que la manera més evident de percebre la problemàtica és observant com s'esborren les estrelles del cel, la llum artificial nocturna té altres efectes negatius. Un d'aquests és l'afectació del ritme circadiari de les persones, un oscil·lador bioquímic sincronitzat amb l'ho-

L'excés de llum artificial nocturna arriba cada cop més a les zones rurals

ra solar i que ajuda a saber quines són les hores en què el cervell ha d'estar actiu. "Com que vivim en un món en què no és completament de nit mai, el nostre rellotge intern queda trastocat i el cervell no sap mai si és de dia o de nit", relata el president de l'associació, tot assegurant que és en aquest cas quan poden aparèixer problemes d'insomni.

D'altra banda, la contaminació lumínica també incideix en la cadena tròfica. Els més afectats són els animals nocturns, com els insectes, o també els ocells migratoris, que tendeixen a xocar amb els edificis enllumenats. "Vivim en una societat que estima la llum i, malgrat que no es pot eliminar per complet, s'ha d'intentar que sigui el menys contaminant possible", exposa Marco.

En aquest sentit, el president de Cel Fosc posa l'accent en la Llei d'ordenació ambiental de l'enllumenat per a la protecció del medi nocturn, regulada des del 2015, que indica que està prohibit col·locar enllumenat que projecti la llum cap amunt. A més, Marco també explica que Catalunya és de les poques comunitats autònomes amb un inventari de les llums públiques per tal de poder-ne regular la potència i, al mateix temps, que siguin més càlides que blanques. "La normativa hi és, ara cal fer-la complir", sentència Marco.